Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: ”Peder Palladius' Danske Skrifter”, i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 69. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381311516496.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Om den fierde gierning som er at loffue och tache gud.

Den fierde gierning som eder bør att giøre udj eders sognekirche, skall eders sognedegn pominde eder, det er, at j skulle siunge, loffue och tache gud tilsammen mand 70 och qvinde, vng och gammell, den ene med den anden, derfor maa eders sognedegen intet latine siunge her paa landzbyen, uden paa paaske, pindtze och iuull dag, at hand da bekiender sin || skollegang och kand loche børn till skole, oc j derfore giffue hannem bog penge, heller huad j ellers pleye aff arildz thid, och giffue hannem om saadanne dage; de andre søndage och hellige dage om aaret maa hand iche siunge uden danske, oc viβer och psalmer, som i haffue lærdt och kunde siunge med hannem, oc iche andre, førend hand faar lærdt eders børn flere, effter ad hand haffuer læst børne lærdom for dem.

Hand maa ingen danske sang siunge med latins noder eller chor noder som mand kalder. Ingen anden glorificatz end denne: alleniste gud i himmerig eta det var den vise som de hellige engle siunge thillsammen den nat vor herre Iesus vaar fød i verden.

Nu bede vi den h. aand, nu er oß gud miskundelig, vi troer allesammen paa en gud, aff dybsens nød etc. de x budord, fader *vor, oc andre sodanne almindelig psalmer, viβer, oc anden sang, bør jo en christen almue at ligge sig effter at siunge, thi schrifften befaler det. Siunger (siger s. Pouell) hellige psalmer, hymner, och aandelig sang och loffuer och tacher gud aff hierte och mund, naar i komme tilsammen, det vill gud haffue.

Hvi skulle vi det iche giøre, diβe smaa fugle som flyge her vde de giør lige det samme effter guds befalning; laudate volucres coeli dominum: i fugle i skyerne loffuer och tacher herren. Giør de iche saa, naar deris thid er saa om aaret, hine dejlige nactergale, lerche, stillidtzer, stæer, || drøβele, soelsorte, papegoyer och andre: det første det gryer ad dagen, da sidde de huer paa sin qviist, och siunge saa deilig oc bede gud om deris føde med denne bøn: nu bede vi den hellig aand, huer effter sin maade, det forstaar hand vel som skabte dem, och gaff dem næb och tunge at siunge med, och kand forstaa alle fuglerud, saa fare de heden i skouff och march, och hente deris 71 krouff fuld aff madicher och korne, strax som de er mette, saa hen igen paa deris qviste, och siunge saa dejlig at det er lyst at høre dem siunge; det er all ret, vor herre Jesus befaler det; der hand saa siger: considerate volucres coeli; giffuer act paa fuglene som flyuer vdj vejret; saa skulle i bære eder ad, de græde iche for deris føde, saa skulle j iche heller græde, och suche och giffue eder for eders føde, och gaa och vride eders hender, lige som i haffde ingen gud vdj himmelen. Huad da? I skulle bede gud om eders føde, arbejde for eders føde, heller tygge eders føde och siden loffue och tache gud, saa giør de dejlige fugle oß til et exempell oc efftersiun. Min kiere qvinde lille och mand med, kand du siunge udj din gildehuß, gestebud och barβell, oc du forsmaar att siunge udj din sognkirche, vaar det iche værd at ynske aff gud, at din mund kom ved din øre at sidde, at mand kunde see, at gud haffde vell heffnet sig offuer dig, det var jo tusindfold bedre at din tunge vaar rundet op i din hals, oc du loest nu lenge siden her nær i den||ne kiæregaard, end du skulle lenger staa her inde och bespotte gud som sviin och køer der iche kunde siunge, de gaae med deris næβe och tryne ned til iorden, du och ieg vi gaar med vor ansict op till himmelen, at vi skulle altid loffue och tache gud, oc vere fuld glade vi kunde det giøre. Der ligge saa mange paa deris siuge seng, oc qvæde jammers viβe, de vilde alt heller staa her inde med oc siunge och tache gud.

Det er andet scheel med dem som aldrig haffuer lærdt at siunge fra deris barndom, heller haffue iche røst at siunge med, helder kunde ellers vere saa ilde tillpaß, at de gide iche siunget, dem bær mand offuer med for guds skyld, de andre bør jo at siunge her udj deris sognekirche, saa vell qvinde som mændt, at det klinger udj dejlig smaa huelling, det hør gud till oc de hellige engle.

I skulle her iche alleniste siunge, men ocsaa hiemme, i skou och march, paa agger och eng, huor leilighed kand giffue sig, en dannequinde ved hendes veff, en god pige 72 ved hendes roche, hun faar en tiengaarn langt før end hun veed selff udaff, naar hun sidder och siunger en hellig vise der hos, det er jo bedre end sidde och qvæde baale viser, heller fortale huer andre, naar i er ij eller iij tilsammen, heller du sidder och tencher ont pige lille, om du est ænne. Den hellig aand giør et glad hierte, diefflen giør en sorgfuld hierte. It glad hierte giør et langt liff, et sorgfuld hierte giør et stachet liff, huor skalt du kiende et glad hierte, at en gaar alltid och || siunger heller nyner aff en hellig viβe; huad tør i veed at sørge, lader gud sørge for oß: ingen kand udrette med sin sorg saa møget, at hand bliffue en fingers bret enten lenger eller stecher. Der er en heel bog udj schrifften som kong Salomon giorde heder Ecclesiastes som indholder gode sager, huorfor at det er intet et menniske bedre vnder solen, end at vere gladhiertet oc lettsindet, det er jo bedre end gaa och tenche ont, oc see surt ud, ligesom en skarns munch udaff en kappe. Vi ere jo skabt til himmerigs rige, *des skulle vi eller læse en fader vor, oc lade sorrig fare det mieste os mueligt er, ellers bliffue vor beene snart tørre, och vi bliffue felff aarsag till vor død. Ingen maa slaa sig selff ihiell, enten med *sorgh eller andet.

Derfore skulle i jo siunge vdj eders sognekirche, som oß bør at giffue dem den loff paa Møen, at de siunge saa dejlig met huer andre udj hin høye kircher, at det er jo stor lyst at høre: ieg siunger det beste ieg kand, derfor straffer mig ingen dannemand; staar der udi rimett.

Dette er nu den fierde gierning som eder bør at giøre udj eders sognekirche, siunge, loffue och tache gud, for vi ere skabte till guds ære oc loff, och er det den rette guds dyrkelse udj det ny testamente, det vi kalde sacrificium laudis & gratiarum actionis. ||